

## NE MAISTO PREKIŲ, PASLAUGŲ PAVADINIMŲ ATMINTINĖ

Rašyba .....	1
Žodžių tvarka .....	4
Žodynas .....	4
Žodžių daryba .....	5
Žodžių formos ir linksniai .....	6
Pastabos ir šaltiniai .....	8

### RAŠYBA

#### Žodžių ir jų formų rašymas

Priebalsės *j* tarptautiniuose žodžiuose paprastai nereikia rašyti, kai ji atsiduria tarp balsių, kurių viena yra *i*:

**atrakcijonas** (=atrakcionas)\*

**bilijardas** (=biliardas)

**klijentas** (=klientas)

**makijažas** (=makiažas)

**radijatorius** (=radiatorius)

**varijantas** (=variantas)

Gale kirčiuoti tarptautiniai daiktavardžiai baigiasi *ė*, tokių žodžių galūnėje niekuomet nebūna kirčiuoto balsio *e*:

**atelje** (=ateljė)

**bide** (=bidė)

**foje** (=fojė)

**frote** (=frotė)

**karaoke** (=karaokė)

**želė** (=želė)

Žodžių rašybą visuomet galima patikrinti „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ (<http://dz.lki.lt/search/>), specialiuosiuose ir internetiniuose kalbos leidiniuose. Taisymo pavyzdžiai: **sandėlys** (=sandėlis), **sąsiuvinys** (=sąsiuvinis), **supuoklės** (=sūpuoklės), **mūrinyko** (=mūrininko) rinkinys, **švytrinis** (=švitrinis) popierius, **veržleraktis** (=veržliaraktis).

#### Žodžių rašymas kartu ir atskirai, brūkšneliai

Negalima vartoti nesavarankiškų žodžio dalių (*audio-*, *auto-*, *elektro-*, *foto-*, *mikro-*, *termo-*, *turbo-*, *video-*, *zoo-* ir kt.) kaip savarankiškų, jos turi būti rašomos drauge arba įvardijamos visu žodžiu:

**audio-video aparatūra** (=audio-, videoaparaturā)

**auto detalės** (=autodetalės, automobilių detalės)

**stereo sistema** (=stereosistema)

**video studija** (=videostudija)

**foto studija** (=fotostudija)

**turbo pjūklas** (=variklinis pjūklas)

**zooprekės** (=gyvūnų priežiūros prekės (reikmenys))

Pavadinimo dalys nejungiamos brūkšneliu ar kitu grafiniu ženklu, jei jos žymi ne vieno, o dviejų dalykų pavadinimus:

**Sodo-daržo inventoriūs** (=Sodo ir daržo inventoriūs)

**Statybos-ūkio prekės** (=Statybos ir ūkio prekės)

**Šildymo-vėdinimo įranga** (=Šildymo ir vėdinimo įranga)

**Klijavimo-glaistymo skiedinys** (=Klijavimo ir glaistymo skiedinys)  
**Sanitarijos-technikos gaminiai** (=Sanitarinės technikos gaminiai)  
**Garso – vaizdo aparatūra** (=Garso ir vaizdo aparatūra)

### Tikrinių pavadinimų rašymas

Prekės simbolinis pavadinimas (prekės ženklas) rašomas išlaikant autentišką formą, originalo kalba su kabutėmis arba kitaip grafiškai išryškinamas, pavyzdžiui, didžiosiomis raidėmis, kitu šriftu ir pan.:

**Šampūnas Nivea; Šampūnas „Nivėja“, ŠAMPŪNAS NIVEA; ŠAMPŪNAS NIVĖJA**  
 (=Šampūnas „Nivea“; Šampūnas NIVEA; ŠAMPŪNAS „NIVEA“)

**Kremas BRILIJANTAS šukuosenai formuoti**  
 (=Šukuosenos formavimo kremas „Brilliant“; Šukuosenos formavimo kremas BRILLIANT)

*Autošampūnas „Wash&Shine“*  
 AUTOŠAMPŪNAS „WASH&SHINE“

Lietuviškas simbolinis prekės pavadinimas taip pat rašomas su kabutėmis arba kitaip grafiškai išskiriamas, pvz., didžiosiomis, paryškintomis, padidintomis, kitos spalvos, kito šrifto raidėmis, pabraukiamas, atskiriamas didesniu tarpu, nauja eilute ir pan.:

**Kremas Margarita, KREMAS MARGARITA**  
 (=Kremas „Margarita“; Kremas MARGARITA; KREMAS „MARGARITA“ arba KREMAS MARGARITA)

**Skalbimo milteliai Ariel; SKALBIMO MILTELIAI ARIEL**  
 (=Skalbimo milteliai „Ariel“; Skalbimo milteliai ARIEL; SKALBIMO MILTELIAI „ARIEL“ arba SKALBIMO MILTELIAI ARIEL)

Gaminių ir normatyvinių dokumentų žymenys, kurių raidinę dalį sudaro lotynų abėcėlės rašmenys, rašomi taip, kaip originalo kalboje: *belaidis virduklis „Gastroback 42426“*, *mobilusis telefonas „Huawei P10 Lite“*, *vaizdo registratorius „Neoline G-Tech X-53“*.

Gaminių ir normatyvinių dokumentų žymenys, sudaryti su nelotyniškais rašmenimis, gali būti transliteruojami arba rašomi originalo kalbos rašmenimis: *baltarusiški vaistai „Лоратидин“*; *gėlių vaza „Мак“*; *greitviris puodas 22G-15P* arba *greitviris puodas 22G-15P* (rus. 22Г-15П), arba *greitviris puodas 22Г-15П*.

Nekaitomų ir nelietuviškų simbolių pavadinimų gimininiai žodžiai eina prieš simbolinį vardą; tačiau dabar tokių pavadinimų gimininiai žodžiai vis dažniau pavartojami po simbolinio vardo, pvz.: *Prekybos tinklas „Lidl“* arba *„Lidl“ prekybos tinklas*.

Simboliniais vardais negalima versti tiesioginės reikšmės pavadinimų:

**„Automobilių stiklų centras“** (=Automobilių stiklų centras)

**„Verslo plėtros korporacija“** (=Verslo plėtros korporacija)

### Apibendrintų pavadinimų rašymas

Bendrasis prekės rūšies pavadinimas rašomas lietuviškai. Tiekėjai turėtų pasirūpinti, kad svetimas pavadinimas būtų tinkamai išverstas, klientams ir partneriams aiškus, suprantamas:

**Šampūnas Naturalmente AS Aloe e Sandalo**  
 (=Alavijo ir sandalmedžio šampūnas „Naturalmente AS“ arba Šampūnas „Naturalmente AS“ (alavijo ir sandalmedžio), arba Šampūnas „Naturalmente AS“, alavijo ir sandalmedžio)

Be kabučių (ar kitaip grafiškai neišskirti) rašomi prekę apibūdinantys bendriniai žodžiai (nusakantys daikto panašumą, paskirtį, laiką ir pan.), kurie nėra gaminio firminis vardas:

**Lėlė „Barbė vaikščiojanti“** (=Vaikščiojanti lėlė Barbė)

**Žaislas „Kramtukas vaikiškas“** (=Vaikiškas kramtukas)

**Lėkštė DIDELĖ** (=Didelė lėkštė)

### Žodžių trumpinimas

Sutrumpinimų gale rašomas taškas:

*a. s., atsisk. sąsk.* – atsiskaitomoji sąskaita

*b. k.* – banko kodas

*but.* – butelis

*cig.* – cigaretės

*el. p.* – elektroninis paštas

*dėž.* – dėžutė

*pak.* – pakelis

*vnt.* – vienetas

Trumpinti galima tik tuos žodžius, kuriais pateikiama papildoma charakteristika. Dažniausiai rašomas pirmasis, rečiau du pirmieji skiemenys ir po jų einančio kito skiemens visos priebalsės iki balsės: *mot., vaik., vyr., plastm.*

Reikia trumpinti taip, kad būtų aišku. Žodžių negalima trumpinti atmetant tik galūnę.

Po matų simbolių taškas nerašomas:

*kv. m* – kvadratinis metras

*kub. m* – kubinis metras

*mm* – milimetras

*g* – gramas

*kg* – kilogramas

*l* – litras

*ml* – mililitras

*Eur, EUR* – euras

*ct* – centas

Pinigų suma rašoma taip:

*0,30 Eur, 0,30 EUR, 0,30 € arba 30 ct;*

*5,00 Eur, 5 EUR, 5 €;*

*2,50 Eur, 2,50 EUR, 2,50 € arba 2 Eur 50 ct.*

Niekada netrumpinami firminiai pavadinimai.

Dvižodės ir kitokios santrumpos niekuomet nerašomos su pasvirusiu brūkšneliu:

*A/s, a/s, A/S* (=atsisk. sąsk. arba A. s., AS, atsiskaitomoji sąskaita)

*B/k, b/k, B/K* (=b. k., BK, banko kodas)

Rašant adresą būtina nurodyti ne tik gatvės, aikštės, prospekto, alėjos ar pan. pavadinimą, bet ir nomenklatūrinio žodžio (*gatvė, aikštė, prospektas* ir kt.) santrumpą:

**S.Dariaus ir S.Girėno 10** (=S. Dariaus ir S. Girėno g. 10)

**Rotušės 16** (=Rotušės a. 16)

**Savanorių 67** (=Savanorių pr. 67)

**Alyvų 15** (=Alyvų takas 15)

## ŽODŽIŲ TVARKA

Pažyminiai, pateikiantys tam tikrą prekės charakteristiką, tikslinamieji žodžiai eina prieš prekės pavadinimą:

**Dažai akriliniai** (=Akriliniai dažai)  
**Atsuktuvas indikacinis** (=Indikacinis atsuktuvas)  
**Ausinės stereofoninės** (=Stereofoninės ausinės)  
**Rankšluostis kilpinis** (=Kilpinis rankšluostis)  
**Pėdkelnės vaikiškos** (=Vaikiškos pėdkelnės)  
**Dubenėlis mažas** (=Mažas dubenėlis)

Kai yra du pažyminiai, tai šalia pažymimojo žodžio eina įprastinis, labiau su juo sutapęs pažyminis:

**Registro aplankai spalvoti plastikiniai** (=Plastikiniai spalvoti registro aplankai)  
**Metalinis drožtukas viengubas** (=Metalinis viengubas drožtukas)  
**Žirklys universalios plieninės** (=Universalios plieninės žirklys)  
**Čiaupas vonios maišiklinis** (=Maišiklinis vonios čiaupas)

Kai yra keli pažyminiai, tai pagrindinis eina priekyje, o tas, kuris pateikia šalutinę papildomą charakteristiką – po pažymimojo žodžio skliausteliuose, po kabelio arba kitu mažesniu šriftu:

**Plastikinė liniuotė (skaidri)** arba **Plastikinė liniuotė, skaidri; Skaidri plastikinė liniuotė (ne Liniuotė plastikinė skaidri)**  
**ANTSPAUDŲ TUŠAS, MĖLYNAS** arba **Antspaudų tušas (mėlynas); Antspaudų tušas, mėlynas; Mėlynas antspaudų tušas**  
**Rašymo reikmenų dėklas (plokščias); Rašymo reikmenų dėklas, plokščias; Plokščias rašymo reikmenų dėklas**  
**Popierius (210 x 297); Popierius, 210 x 297**  
**Tušas, tankinantis retas ir plonas blakstienas; Retas ir plonas blakstienas tankinantis tušas**

## ŽODYNAS

Lietuvių kalba turi pakankamai daug savų žodžių daiktams pavadinti, joje visuomet reikia paieškoti tinkamo pakaito svetimam žodžiui arba kurti kalbos dėsniais atitinkantį naujadarą. Kai kurios neteiktinos svetimybės (slavizmai, anglicizmai) ir jų lietuviškieji atitikmenys:

**autodetailingas** (=automobilių puošyba, automobilių apdaila)  
**bezmėnas** (=svertuvas)  
**blėka** (=1. skarda (medžiaga); 2. skarda (kepimo forma); 3. skardinė)  
**blicas** (=blykštė)  
**bliuzelė, bliuskelė, bliuskutė** (=palaidinukė)  
**bodis** (=glaustinukė)  
**bormašina, bormašinė** (=gręžtuvas)  
**cash and carry** (=didmeninė parduotuvė)  
**dartas, dartsas** (=1. smiginis, smigis (žaidimas); 2. smigė, strėlytė (smiginiui žaisti))  
**divonas** (=1. patiesalas; 2. užtiesalas; 3. sieninis kilimėlis, siendengtė)  
**dratas** (=viela)  
**drogerija** (=buitinių prekių parduotuvė)  
**duty free** (=bemuitis, -ė, neapmuitintas, -a)  
**ekskluzyvinis, -ė** (=išskirtinis, -ė; ypatingas, -a)  
**e-mail, e-mails, imeilas** (=elektroninis paštas)  
**fenas** (=plaukų džiovintuvas)  
**grafkė, grafkutė** (=žiogelis; segtukas)  
**hipermarketas** (=prekybos centras)  
**jomarkas, jormarkas** (=1. turgus; mugė; 2. prekymetis;)

*kaštuoti* (=kainuoti, atsieiti)  
*kelnė* (=spec. mentė)  
*kermošius* (=1. turgus, mugė; 2. prekymetis)  
*klėtk* (=narvas, narvelis)  
*leginsai* (=tamprės, timpės)  
*leiblas, leiblis* (=1. etiketė; 2. emblema; 3. (firmos) ženklas)  
*ofisas* (=įstaiga (kartais būstinė, biuras, kontora, raštinė))  
*pampersas* (=sauskelnės)  
*popkė* (=1. aplank(al)as; 2. segtuvas)  
*pečius* (=krosnis)  
*plintusas* (=spec. grindjuostė)  
*pundas, pundelis* (=1. ryšulys, -ėlis; 2. šūsnis; glėbys)  
*puzlis, puzlė* (=1. dėstas, dėliūnė, dėstinis (žaidimas); galvósukis; 2. kibučiai (žaidimo dalys))  
*steipleris* (=segiklis)  
*stimeris* (=1. šutintuvas; 2. garo mašina; 3. chem. garinimo aparatas (garintuvas))  
*supermarketas* (=prekybos centras)  
*šeikeris* (= (kokteilių) plaktuvė)  
*šlanga(s)* (=žarna)  
*šniūras, šniūrelis, šniūriukas* (=virvė, virvutė; raištis, raištelis; virvėlaidis)  
*šopas* (=parduotuvė, krautuvė)  
*špaklis, špaklius* (=glaiostas)  
*špilka, špilkutė* (=1. smeigė, smeigelė; 2. (plaukų) segtukas)  
*štuka* (=vienetas)  
*taksa* (=įkainis)  
*tapkės* (=šlepetės, šliurės)  
*urminė prekyba* (=didmeninė prekyba arba prekyba urmu)  
*terminalas* (=prekybos bazė)  
*žilka* (=valas)

Įsidėmėtini tam tikromis reikšmėmis nevartotini, netinkamai padaryti žodžiai:

*atkrauti* (=išsiųsti; išvežti) prekes  
*įpokavimas* (=pakas (ne pokas), pakuotė, paketas (trumpinys pak.)  
*pokuoti* (=pakuoti, daryti pakus, paketus)  
*pajungimas* (=prijungimas (kalbant apie priedimą ar tiekimo pradžia))  
*rastis* (=būti)  
*užkrauti* (=įkrauti) akumuliatorių  
*užsipilti* (=į(si)pilti, pri(si)pilti) degalų  
*užvežimas* (=prekių pristatymas)  
*viso* (=iš viso, bendra suma (ypač sumuojamojoje eilutėje))

## ŽODŽIŲ DARYBA

Nevartotini svetimi žodžių elementai -avas, -ava – būdvardžių priesaga (ar baigmuo):

*bordavas, -a* (=bòrdinis, -ė, výšninis, -ė, tamsiai raudónas, -a)  
*kerzavas, -a: kerzavi* (=kerziniai (batai))  
*kremavas, -a* (=kreminis, -ė, kremo spalvòs)  
*morkavas, -a* (=mòrkinis, -ė, mòrkų spalvòs)  
*ružavas, -a* (=ròžinis, -ė, rausvas, -a)  
*smėliavas, -a* (=smėlinis, -ė, smėlio spalvòs)  
*vyšniavas, -a* (=výšninis, -ė, výšnių spalvòs)

Daiktų pavadinimams, žymintiems įrankius bei kitas darbo priemones ar tam tikras medžiagas, netinka asmenis rodančios priesagos *-ėjas*, *-ovas*, *-tojas*. Lietuviškos priesagos *-tuvas* daiktavardžiais vadinami įrankiai (įnagiai, prietaisai, mašinos bei jų dalys), o *-iklis* dažniausiai žymi įnagius, kiek rečiau – prietaisus (mechanizmus, jų dalis).

#### **-ėjas**

**atskiedėjas** (=skiediklis)

**atskyrėjas** (=tepalų) skyriklis)

**įkrovėjas** (=akumulatoriaus) (į)kroviklis)

**išėmėjas** (=dėmių) valiklis; (vaisių kauliukų) gliaudiklis)

**išjungėjas** (=išjungiklis, jungiklis; jungtuvas)

**išspaudėjas** (sulčių) (=sulčiaspaudė)

**jungėjas** (=jungiklis; jungiamoji medžiaga)

**nuėmėjas** (=garso) ėmiklis; (vaisių) skintuvas)

**pakrovėjas** (=kroviklis)

**perjungėjas** (=pėrjungiklis, jungiklis)

**praskiedėjas** (=skiediklis)

**purškėjas** (=trėšų) purkštėvas)

**skiedėjas** (=skiediklis)

**sugėrėjas** (=kvapų) gėriklis)

**sukėlėjas** (putų) (=putėkšlis)

**sutepėjas** (=teptėvas; tepiklis)

**trešėjas** (=želdinių) trešiklis)

**-ovas**: autoatsakovas (=atsakiklis)

#### **-tojas**

**apšildytojas, apšiltintojas** (=šildytėvas; šiltalas)

**balintojas** (=baliklis, balalas)

**baltintojas** (=baltiklis, baltalas)

**drėkintojas** (=ėro) drėkintėvas)

**gaivintojas** (=ėro) gaiviklis)

**gaudytojas** (=tranų) gaudėklė)

**grėžintojas** (=plaukų spalvėds) gaiviklis)

**kietintojas** (=kietiklis, kietalas)

**minkštintojas** (=minkštiklis)

**paskirstytojas** (=skirstytėvas; (betėno) skleistėvas; (liepsnėds) sklaidiklis)

**pašalintojas** (=rėdžių) valiklis)

**pašildytojas** (=šildytėvas)

**prailgintojas** (=ilgintėvas (ilginamasis laidas)

**skirstytojas** (=srovėds) skirstiklis, skirstytėvas; (liepsnėds) sklaidiklis)

**standintojas** (=standiklis)

**stiprintojas** (=plaukų) stipriklis; stiprintėvas)

**sukietintojas** (=kietiklis)

**tirpintojas** (=tirpiklis)

**užpildytojas** (=užpildas)

## **ŽODŹIŲ FORMOS IR LINKSNIAI**

Prekės pavadinime veikiamasis esamojo laiko dalyvis nevartojamas su veikėjo nereiškiančiais daiktavardžiais:

**Gaivinantis** (=Gaivusis) veido tonikas

**Standinanti** (=Standinamoji) *kaukė*  
**Kvepianti** (=Kvapioji) *žvakė*  
**Dezinfekuojantis** (=Dezinfekavimo) *skystis*

Prekių rūšys nurodomos įvardžiuotinėmis formomis: *glaiistomieji dažai, mobilusis telefonas, dozuojamoji druskinė, gofruotasis kartonas, hermetizuojamieji klijai, klijuojamoji etiketė, kietasis diskas, nešiojamasis kompiuteris, minkštieji baldai, supamoji kėdė, pakabinamosios lubos, neperpučiamoji striukė.*

Prekybos, paslaugų vietai (patalpai) įvardyti vartotinas ne būseną nusakantis veiksmažodžio abstraktas, bet priesagų *-ykla, -uvė* daiktavardžiai:

**Daiktų saugojimas** (=Daiktų saugykla)  
**Avalynės taisymas** (=Avalynės taisykla)  
**Drabužių valymas** (=Drabužių valykla)  
**Raktų gamyba** (=Raktų dirbtuvė)

Vietoj daiktavardinių konstrukcijų žymiai gyvesni veiksmažodžiai:

**Įėjimas draudžiamas** (=Įeiti draudžiama)  
**Užsakymų priėmimas** (=Priimame užsakymus)  
**Krovinių pervežimas** (=Vežame krovinius. Gabename krovinius)  
**Skubus siuntų gabenimas** (=Skubiai gabename siuntas)

Kai nusakoma tiesioginė prekės priklausomybė pagal sritį, rūšį ar pan., tinka vartoti kilmininką: *antklodės užvalkalas, dviračio kamera, krepšinio kamuolys, grindų šluostė, indų ploviklis, stiklo audinys, biuro spinta, duonos skrudintuvas, užrašų knygutė, matavimo juosta; aukso gaminiai, kosmetikos priemonės; grindų, lubų, sienų šildymo sistemos.*

Priklausomybės nereiškiančiai prekės rūšinei ypatybei nurodyti vartojami junginiai su priesagos *-inis* būdvardžiais: *darbiniai drabužiai, kelioninė dėžė, keraminės plytelės, metalinis dubuo, mygtukinis jungiklis, elektrinis virduklis, dirbtinis kailis, automobilinis vaškas, sūkurinė krosnelė, masazinės šukos, arbatinis šaukštelis; buitinė technika; buitinės paslaugos, didmeninė prekyba.*

Pastaba: kai priesagos *-inis* būdvardis visiškai sinonimiškas su daiktavardžio kilmininku, renkamės daiktavardžio kilmininką.

Naudininkas neteiktinas prekės rūšiai nusakyti:

**Dažai automobiliams** (=Automobilių dažai)  
**Prekės sportui** (=Sporto prekės)  
**Batai krepšiniui** (=Krepšinio batai)  
**Stovas brošiūroms** (=Brošiūrų stovas)  
 (Bet nuolaida prekėms)

Tikslui su paskirtimi žymėti netinka veiksmažodinio daiktavardžio naudininkas, vietoj jo daug geriau veiksmažodžio bendratis ar kitos formos:

**Lentynos prekių eksponavimui** (=Lentynos prekėms eksponuoti; Prekių eksponavimo lentynos)  
**Įranga variklio iškėlimui** (=Įranga varikliui iškelti; Variklio iškėlimo įranga)  
**Termoizoliacinė plokštė pastatų atnaujinimui** (=Termoizoliacinė pastatų atnaujinimo plokštė; Termoizoliacinė plokštė pastatams atnaujinti)  
**Prekės išsimokėjimui** (=Prekės išsimokėtinai)

## Vienaskaita ir daugiskaita

Lietuvių kalboje yra skaičiais nekaitomų daiktavardžių. Vieni jų turi vienaskaitos, kiti – tik daugiskaitos formą. Daugelis medžiagų pavadinimų yra vienaskaitiniai: *benzinas, glaiestas, guma, lakas, linoleumas*. Jeigu turime įvairaus aerolio, lako ir pan., sakome: *įvairios aerolio, lako ir pan. rūšys* arba *įvairių rūšių aerolis, lakas* ir pan.

Kai norima pabrėžti gausą, rūšių įvairovę, galima vartoti daugiskaitą: *daugybė kiliminių dangų, įvairūs aeroliai*.

Pirmenybė teiktina vienaskaitai. Reklamos tekstuose reikėtų siūlyti *benziną, gumą, laką, glaiestą, aerolį, kiliminę dangą*.

### Pastabos

Už daugelį šioje atmintinėje įvardytų kalbos klaidų gali būti taikomos nuobaudos pagal Administracinių nusižengimų kodekso 498 ir kitus straipsnius.

\* Kalbos klaidos paryškintos, po lygybės ženklo (=) skliaustuose pateikiamos pataisos, pakaitai.

### Šaltiniai

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) nutarimai  
VLKK kalbos konsultacijų bankas <http://www.vlkk.lt/lit/konsultacijos>  
Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. V., 1994

Paskutinį kartą atnaujinta 2017-12-28



